

SKOLFS 1995:61

Utkom från trycket den 29 januari 1996

Skolverkets föreskrifter

om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 1994:22) om kursplaner och betygskriterier för nationella kurser i gymnasiesärskolan och inom vuxenutbildning för utvecklingsstörda samt i (SKOLFS 1995:3) om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 1994:22) om kursplaner och betygskriterier för nationella kurser i gymnasiesärskolan och inom vuxenutbildning för utvecklingsstörda

1995-11-27

Skolverket föreskriver med stöd av 1 kap. 7 § andra stycket och 7 kap. 4 § andra stycket förordningen (1994:741) om gymnasiesärskolan samt 1 kap. 4 § andra stycket och 4 kap. 3 § tredje stycket förordningen (1992:736) om vuxenutbildning för utvecklingsstörda

- att bilaga 3 i verkets föreskrifter (SKOLFS 1995:3) om ändring i Skolverkets föreskrifter (1994:22) om kursplaner och betygskriterier för nationella kurser i gymnasiesärskolan och inom vuxenutbildning för utvecklingsstörda skall ha den ändrade lydelse som framgår av bilaga i till dessa föreskrifter,
- att det i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 1994:22) om kursplaner och betygskriterier för nationella kurser i gymnasiesärskolan och inom vuxenutbildning för utvecklingsstörda skall införas fyra nya paragrafer, 6, 7, 8 och 9 §§ med följande lydelse.

6 § För kurser i estetiska ämnen inom Estetiska programmet gäller kursplaner och betygskriterier som framgår av bilaga V:1 till dessa föreskrifter.

7 § För kurser i yrkesämnena inom Hantverksprogrammet gäller kursplaner och betygskriterier som framgår av bilaga V:2 till dessa föreskrifter.

8 § För yrkesämnena som ej hör till fullständiga program gäller kursplaner och betygskriterier som framgår av bilaga V:3 till dessa föreskrifter.

9 § För hemspråk gäller kursplan och betygskriterier som framgår av bilaga VI till dessa föreskrifter.

Medieprogrammet

Ämne: Expo

Kurs: Expo

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge möjlighet att studera och praktiskt arbeta med olika exponeringar. Kursen skall ge kunskaper om och erfarenheter av den teknik som används och utveckla förmågan att arbeta med den tredimensionella formen på ett kreativt sätt. Kursen skall ge praktiska kunskaper i produktion av utställningar.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss förståelse av hur samverkan mellan bild, ljud, ljus, text och föremål kan byggas upp för att förstärka budskap och upplevelser,
 - ha viss kunskap om den tekniska utrustningens funktioner, möjligheter och praktiska användning vid exponering,
 - kunna med stöd utföra enkla förslagsskisser i plan och ha erfarenhet av arbete med tredimensionella modeller,
 - förstå något av utställningens och exponeringens uttrycksmöjligheter samt ha erfarenhet av att arbeta med tredimensionella uttryckssätt,
 - ha viss kunskap om färgens betydelse i olika exponeringssammanhang,
 - ha viss kunskap i ljud- och belysningsteknik,
 - ha viss kunskap om screentryckets olika tekniker,
 - ha viss grundläggande kunskap om exponeringens olika användningsområden,
 - ha kunskap om de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet med exponeringar samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.
-

Estetiska programmet

Estetiska ämnen inom programmet

Valbara kurser

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>
Arbetsmiljökunskap	ARB150	Arbetsmiljö – yrkesliv
Bild	BL150	Bild och Form B
Dans	DNS150	Dans
Datakunskap	DA150	Datakunskap – grundkurs
Datorgrafik med ljud	DGS150	Datorgrafik med ljud
Elkunskap	ELKU150	Elsäkerhet
Ensemble	ENS150	Ensemble
Estetisk orientering	ESO150	Bild och form A
	ESO151	Kroppen som uttrycksmedel
	ESO152	Musik och ljudskapande
Expo	EXPO150	Expo
Formgivning i keramik och glas	FGKG150	Formgivning keramik
Formgivning i metall	FGME150	Formgivning i metall
Formgivning i textil	FGT150	Formgivning i textiltryck, färgning och sömnad
	FGT151	Formgivning i textil väv
Formgivning i trä	FGTR150	Formgivning i trä
Fotografisk bild	FBL150	Fotografisk bild
Företagsekonomi	FE150	Ekonomi – grundkurs
Grafik	GFK150	Grafik
Instrument/sång	INSÅ150	Instrument/sång A
	INSÅ151	Instrument/sång B
Kulturhistoria	KUHI150	Kulturhistoria
Körsång	KÖR150	Körsång
Musikproduktion och ljudteknik	MULJ150	Musikproduktion och ljudteknik
Måleri och skulptur	MGS150	Måleri och skulptur
Rytmik med dans	RYDS150	Rytmik med dans
Rörlig bild	RBL150	Rörlig bild
Scenisk gestaltning	SCGE150	Scenisk gestaltning
Scenografi	SCEN150	Scenografi
Teaterproduktion	TEAP150	Teaterproduktion

Ämne: Bild**Kurs: Bild och form B**

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ytterligare utveckla förmågan till bild och formförståelse och bild- och formframställning. Den skall utveckla den kreativa förmågan och ge praktisk erfarenhet i att framställa två- och tredimensionella bilder för skilda syften och därvid ge ytterligare möjligheter att praktiskt arbeta med såväl tekniska medier som manuella tekniker, material och konstnärliga uttryckssätt. Den skall ta tillvara elevens unika uttryckssätt i två- och tredimensionell gestaltning och skapa förutsättningar för ytterligare utveckling.

Kursen skall ge viss kunskap om bildens utveckling och funktion i samhället och öva förmågan att samtala om konst och massproducerade bilder.

Kursen skall ge kunskap om upphovsrättsliga, miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet med bild och form.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha erfarenhet av eget skapande i olika material och tekniker samt ha viss kännedom om användningsområden och egenskaper hos vanligt förekommande material, utrustning och hjälpmedel som används inom två- och tredimensionell bild,
- ha viss kunskap om komposition och viss erfarenhet av att framställa och med stöd diskutera olika slags två- och tredimensionella bilder för skilda ändamål,
- ha viss erfarenhet av att kombinera bild och text för skilda användningsområden och att formge bokstäver, texta och arbeta med layout,
- ha viss kunskap om färglära och viss erfarenhet av att gestalta perspektiv och djupillusion,
- ha viss erfarenhet av datorbaserad bildframställning,
- med stöd kunna samtala om bildens språk och uttrycksmöjligheter och ha viss kunskap om bildens användning och betydelse vid opinionsbildning, i kulturliv och i samhället för övrigt,
- ha ytterligare utvecklat självkänsla och medvetenhet om sin personlighet i två- och tredimensionell gestaltning,
- ha kännedom om upphovsrättsliga bestämmelser för bilder,
- ha kännedom om och kunna ta hänsyn till de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet inom bildområdet samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven skapar bilder i olika material och tekniker, men behöver visst stöd för att nå resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera olika kategorier av bilder utifrån givna förutsättningar. Eleven har viss kunskap om för kursen grundläggande fakta och kan med stöd förstå sambandet mellan innehåll, uttryck och funktion samt med handledning tillämpa kunskaperna vid arbete med manuella bilder och bilder framställda med tekniska medier.

Ämne: Dans

Kurs: Dans

Förkunskapskrav: Kroppen som uttrycksmedel

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskap om och praktisk övning i dans från olika tider och miljöer. Den skall utveckla formspråk och gestaltning och stimulera till eget skapande.

Kursen skall ge orientering om dansens olika verksamhetsfält och ge träning i olika danstekniker. Kursen skall förmedla vanligt förekommande begrepp inom dansområdet och ge träning i att samtala om dans som uttrycksmedel.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss kunskap om och erfarenhet av olika former av dans,
- ha tränat smidighet, kroppsuttryck och musikalitet i dansandet,
- ha utvecklat viss medvetenhet om kropp och rörelse i gestaltsarbete och som medel för kommunikation,
- med stöd kunna samtala om dans och rörelse.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven uppvisar rytmiskt/musikaliska och uttrycksmässiga färdigheter i någon dansform. Eleven visar vid framföranden prov på koncentration, medvetenhet och inlevelse.

Eleven har någon kännedom om vanliga verksamhetsfält inom dansens område. Eleven känner till vanligt förekommande danstekniska termer, kan förstå enkla rörelseanalyser och med stöd samtala om samspelet mellan dansens teknik och dess konstnärliga uttryck.

Ämne: Datorgrafik med ljud**Kurs: Datorgrafik med ljud**

Förkunskapskrav: Datakunskap – grundkurs

Mål

Kursen skall ge inblick i datorbaserade tekniker för arbete med bild, text och ljud. Den skall ge tillfälle att praktiskt pröva möjligheterna att skapa och kombinera bild, text och ljud med hjälp av datorer och annan teknisk utrustning.

Kursen skall ge orientering om datorgrafikens funktioner och betydelse samt viss kunskap om upphovsrätten vid användning av bild, ljud och text.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha erfarenhet av att arbeta med datorbaserad teknik inom områdena bild, text och ljud,
- ha viss förståelse för hur bild, text och ljud kan samverka till ett multimedialt budskap,
- ha viss orientering om datorgrafikens funktioner och betydelse för individ och samhälle,
- ha viss orientering om upphovsrätt avseende datorteknikens användning i bild, text och ljud.

Betygskriterier***Godkänd***

Eleven har viss orientering om och varierande förståelse för grunderna för datorgrafik. Eleven kan med stöd och handledning skapa och bearbeta bild, text och ljud med hjälp av datorer och annan teknisk utrustning. Eleven har viss förståelse för hur bild, text och ljud kan samverka till ett multimedialt budskap. Eleven känner till för området grundläggande fakta.

Ämne: Ensemble**Kurs: Ensemble**

Förkunskapskrav: Musik och ljudskapande

Mål

Kursen skall träna och utveckla instrumentala eller vokala färdigheter i ensemblespel/sång och utveckla samspels- och samarbetsförmåga. Den kan vara inriktad mot olika genrer eller ensembleformer. Kursen skall också ge grundläggande kunskaper om repertoar och stilarter och den skall stimulera till fortsatt musikutövande i grupp.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna tolka en ledares musikaliska instruktioner och anpassa sig i en musikalisk helhet,
- ha utvecklat samspels- och samarbetsförmåga,
- ha viss kännedom om olika ensembleformer och tillämpningsområden avseende repertoar och stil.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven deltar med intresse i ensemblespel, är förberedd och genomför efter sina förutsättningar uppgifterna på ett tillfredsställande sätt. Eleven kan med stöd anpassa sitt musicerande i en helhet. Eleven har inom sin ensembleform viss repertoarkännedom och viss stilkunskap.

Ämne: Estetisk orientering

Kurs: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande teoretiska kunskaper på ett eller flera områden i två- eller tredimensionell bild. Den ska utveckla förmågan att gestalta och förstå bild och form. Den skall ge tillfälle att praktiskt pröva några av bild- och formområdets material, tekniker och konstnärliga uttryckssätt.

Kursen skall öva förmågan att samtala om två- och tredimensionella och rörliga bilder. Den skall ge tillfälle att utveckla den kreativa förmågan och väcka intresset för de konstnärliga uttrycksmöjligheterna inom bildområdet. Kursen skall ta tillvara elevens unika uttryckssätt och skapa förutsättningar för utveckling.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss kunskap om grundläggande färglära samt egenskaper hos material och verktyg,
- ha viss erfarenhet av eget bildskapande och formexperimenterande i olika material och tekniker,
- ha viss erfarenhet av att samtala om olika typer av bild- och formspråk,
- ha viss inblick i bildens och formens möjligheter som integrerad del av annan skapande verksamhet,
- ha utvecklat en medvetenhet om bild- och formgestaltningens funktioner och betydelsen för individ och samhälle,
- kan med viss medvetenhet ge två- och tredimensionella bilder en personlig prägel.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med bild- och formområdets olika material och tekniker, men behöver stöd för att nå resultat. Eleven kan med stöd och handledning samtala om olika former av bild- och formspråk samt med handledning tillämpa eget bild- och form skapande utifrån givna förutsättningar.

Ämne: Estetisk orientering

Kurs: Kroppen som uttrycksmedel

Mål

Kursen skall ge övning i att använda kroppen som uttrycksmedel genom enklare former av improvisation och gestaltning. Den skall ge tillfälle att tillämpa relationen mellan rörelse och tid och rum samt pröva olika enkla uttryck för karaktär, känsla och form. Kursen skall ge övning i att samtala kring kroppsliga uttrycksmedel. Den skall stimulera fantasi och kreativitet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha praktisk erfarenhet av kroppens och sinnenas uttrycksmöjligheter,
- ha utvecklat formkänsla och känsla för olika rörelsetemperament samt förmåga att samtala om kroppsliga uttryck,
- ha viss förståelse för kroppsliga uttrycks olika relationer och möjligheter med hänsyn till tid – rum – kraft,
- ha utvecklat sin förmåga att kommunicera med kropp och rörelse samt ha ökat sin självkänsla.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven deltar aktivt i arbetet, visar försök till kommunikation i de praktiska övningarna och kan med handledning använda sig av enkla typer av rörelsekvalliteter. Eleven visar vid framträdanden prov på koncentration och medvetenhet. Eleven kan med stöd samtala om kroppsliga uttryck.

Ämne: Estetisk orientering

Kurs: Musik och ljudskapande

Mål

Kursen skall träna förståelsen för och upplevelsen av musik. Den skall ge tillfälle att utöva musik och att skapa musik och ljud.

Kursen skall ge orientering om musikens grundelement, ge viss kännedom om ensembleformer och instrument samt träna känslan för röstens och språkets emotionella och musikaliska möjligheter.

Kursen skall också ge inblick i musikens möjligheter som en integrerad del av annan skapande verksamhet och den skall ge viss kännedom om förutsättningar för genomförandet av olika musikprojekt, såsom upphovsrätt och samhällets stöd till musiken.

Kursen skall stimulera till fortsatt musikutövande och lyssnande.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha sjungit sånger från skilda genrer,
- ha aktivt deltagit i ljudlaborationer och känna till olika ljudapparaters funktioner och användningsområden,
- ha viss kunskap om elementär notation och terminologi utifrån aktivt musiklyssnande,
- ha viss kunskap om röstens funktion och vård,
- vara orienterad om musikens användande i andra sammanhang som t.ex. film, teater,
- vara orienterad om upphovsrättsliga frågor i musiksammanhang, känna till möjligheter till fortsatt intresseinriktat musikutövande.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har viss grundläggande kunskap om musikteoretiska begrepp. Eleven har inblick i musikens olika uttrycksformer, stilar, instrument och olika ensembleformer.

Eleven medverkar i olika former av musikskapande och kan med stöd samtala om ett konstnärligt resultat. Eleven genomför vid framföranden sina uppgifter koncentrerat och medvetet.

Ämne: Expo

Kurs: Expo

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge möjlighet att studera och praktiskt arbeta med olika exponeringar. Kursen skall ge kunskaper om och erfarenheter av den teknik som används och utveckla förmågan att arbeta med den tredimensionella formen på ett kreativt sätt. Kursen skall ge praktiska kunskaper i produktion av utställningar.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss förståelse av hur samverkan mellan bild, ljud, ljus, text och föremål kan byggas upp för att förstärka budskap och upplevelser,
- ha viss kunskap om den tekniska utrustningens funktioner, möjligheter och praktiska användning vid exponering,
- kunna med stöd utföra enkla förslagsskisser i plan och ha erfarenhet av arbete med tredimensionella modeller,
- förstå något av utställningens och exponeringens uttrycksmöjligheter samt ha erfarenhet av att arbeta med tredimensionella uttryckssätt,
- ha viss kunskap om färgens betydelse i olika exponeringssammanhang,
- ha viss kunskap i ljud- och belysningsteknik,
- ha viss kunskap om screentryckets olika tekniker,
- ha viss grundläggande kunskap om exponeringens olika användningsområden,
- ha kunskap om de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet med exponeringar samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har viss förståelse för hur exponeringar byggs upp för att förstärka budskap och upplevelse. Eleven utarbetar skisser och modeller men behöver stöd för att nå resultat.

Eleven kan med stöd beskriva hur bild, ljud, ljus, text och föremål kan samverka i en exponering och kan med stöd redogöra för den tekniska utrustningens funktioner, möjligheter och praktiska användning.

Eleven känner till grundläggande fakta inom området och kan förstå fackuttryck.

Ämne: Formgivning i keramik och glas

Kurs: Formgivning i keramik

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i arbete med keramik. Den skall ge färdigheter i att genomföra hela processen i formgivning från idé till skiss och färdig produkt. Kursen skall ge praktiska erfarenheter i att sätta in föremål i sitt rumsliga sammanhang.

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om traditioner inom området. Den skall ge kännedom om miljö- och säkerhetsmässiga frågor inom området.

Efter genomgången kurs skall eleven

- med stöd kunna arbeta med keramisk skulptur och drejning av lera,
- med stöd kunna omsätta en formgivningsidé till färdig produkt i keramik,
- ha tränat och utvecklat sin känsla för färg, form och funktion,
- ha viss erfarenhet av att presentera sina produkter och av att ställa ut keramik,
- ha viss kunskap om keramiktraditioner,
- ha kunskap om de säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet med keramik samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med tredimensionell form i keramik, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med stöd bedöma och värdera keramik utifrån givna kriterier. Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta.

Ämne: Formgivning i metall

Kurs: Formgivning i metall

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i metallslöjdens bearbetningsmetoder och tekniker samt öka förmågan att så självständigt och kreativt som möjligt planera och genomföra ett arbete. Den skall träna hela processen i formgivningen från idé till färdig produkt.

Kursen skall ge grundläggande kunskap om olika materials egenskaper och användningsområden. Den skall ge viss kännedom om konsument- och miljöfrågor och om arbetsmiljöproblematik.

Kursen skall ge grundläggande kunskap om slöjdtraditionen.

Efter genomgången kurs skall eleven

- med handledning kunna bearbeta och forma metall efter egna och andras idéer,
- med stöd kunna använda skiss och arbetsritning vid konstruktion och formgivning av produkter i metall eller kompletterande material,
- ha utvecklat sin känsla för form, dekor, färg och funktion,
- kunna rätt hantera, vårda och underhålla aktuella verktyg och maskiner,
- med stöd kunna välja och tillämpa olika sammanfognings- och ytbehandlingsmetoder.
- känna till olika metaller, deras förekomst, egenskaper och möjligheter,
- känna till områdets arbetsmiljöproblematik.

- ha grundläggande kunskap om slöjdtraditionen.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med tredimensionell form i metall, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera formgivna produkter i metall utifrån givna kriterier.

Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta i kända sammanhang och kan med stöd och handledning tolka arbetsbeskrivningar. Eleven kan med stöd och handledning hantera och underhålla aktuella material, verktyg och maskiner.

Ämne: Formgivning i textil

Kurs: Formgivning i textiltryck, färgning och sömnad

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande färdigheter i att arbeta konstnärligt med textiltryck, färgning och sömnad i olika textila material och tekniker. Den skall utveckla förmåga och känsla för form och färg samt träna formgivningsprocessen från idé till färdiga alster.

Kursen skall också ge viss kunskap om hur man presenterar idéer och färdiga alster. Den skall ge kännedom om textila traditioner och klädhistoria.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss kunskap om grunderna inom textiltryck, färgning och sömnad samt kunna med handledning experimentera med material, färg, form och teknik för att få fram önskat uttryck,
- utifrån egna skisser med handledning forma mönster till olika textila bilder, plagg eller föremål,
- ha viss kännedom om material, verktyg och utrustning för textiltryck, färgning och sömnad,
- ha viss kännedom om datortillämpningar som är aktuella inom området.
- med handledning kunna välja mönster, material, färg och teknik för ett visst ändamål med hänsyn tagen till kvalitetsmässiga och ekonomiska aspekter.
- med handledning kunna presentera sina alster på ett informativt och säljande sätt,
- ha viss kunskap om textila traditioner.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med textiltryck, färgning och sömnad, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera formgivning av textila produkter utifrån givna kriterier. Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta samt kan med stöd och handledning tillämpa sina kunskaper i arbete med textiltryck, färgning och sömnad.

Ämne: Formgivning i textil

Kurs: Formgivning i textil väv

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i vävning. Den skall ge möjligheter att arbeta med konstnärlig vävning och ge inblick i för området nya tekniker.

Kursen skall utveckla skapande förmåga och känsla för form och färg samt hela formgivningsprocessen från idé till färdiga produkter i form av vävda bilder, tyger och föremål. Den skall ge viss kunskap om hur man presenterar idéer och färdiga produkter.

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om vävtradition.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss kunskap om grunderna inom vävning och ha erfarenhet av att experimentera med material, form, färg och teknik för att få fram önskat uttryck,
- utifrån egna skisser med handledning forma mönster till olika textila bilder eller produkter,
- ha viss kunskap om datortillämpningar som är aktuella inom området,
- med stöd kunna välja den lämpligaste vävtekniken för en viss produkt med hänsyn tagen till kvalitetsmässiga och ekonomiska aspekter,
- med handledning kunna visa sina alster på ett informativt och säljande sätt,
- ha viss kunskap om vävtraditioner.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med textil formgivning och vävning, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera formgivna produkter i textil väv utifrån givna kriterier.

Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta i kända sammanhang och kan med stöd välja lämplig vävteknik för en viss produkt samt med stöd och handledning tillämpa sina kunskaper i arbete med väv.

Ämne: Formgivning i trä

Kurs: Formgivning i trä

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i träslöjdens bearbetningsmetoder och tekniker samt öka förmågan att självständigt och kreativt planera och genomföra ett arbete. Den skall träna hela processen i formgivning från idé till färdig produkt.

Kursen skall ge grundläggande kunskap om olika materials egenskaper och användningsområden. Den skall ge kännedom om konsument- och miljöfrågor och om arbetsmiljöproblematik.

Kursen skall ge grundläggande kunskap om slöjdtraditionen.

Efter genomgången kurs skall eleven

- med handledning kunna bearbeta och forma trä efter egna och andras idéer,
- med stöd kunna använda skiss och arbetsritning vid konstruktion och formgivning av produkter i trä och kompletterande material,
- ha utvecklat sin känsla för form, färg och funktion,
- med stöd kunna rätt hantera, vårda och underhålla aktuella verktyg och maskiner,
- med stöd kunna välja och tillämpa olika sammanfognings- och ytbehandlingsmetoder,
- känna till olika träslag, deras förekomst, egenskaper och möjligheter, känna till områdets arbetsmiljöproblematik,
- ha viss kunskap om slöjdtraditioner.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med tredimensionell form, i trä, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera formgivna produkter utifrån givna kriterier.

Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta i kända sammanhang och kan med stöd och handledning tolka arbetsbeskrivningar. Eleven kan med stöd och handledning hantera och underhålla aktuella material, verktyg och maskiner.

Ämne: Grafik**Kurs: Grafik**

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande teoretiska kunskaper om och praktisk träning i att uttrycka sig i originalgrafik. Den skall ge tillfälle att pröva olika tekniker såsom högt ryck, djuptryck och plantryck. Den skall ta tillvara elevens unika uttryckssätt.

Kursen skall ge färdigheter i att samtala om bilder i olika grafiska tekniker.

Kursen skall orientera om grafikens utveckling och användning historiskt och i nutid. Den skall ge kännedom om miljö- och säkerhetsmässiga frågor inom området.

Efter genomgången kurs skall eleven

- med stöd framställa originalgrafik med hjälp av olika tekniker,
- ha erfarenhet av samtal om originalgrafik,
- ha viss kunskap om utrustningens funktioner, möjligheter och praktiska användning,
- vara orienterad om skillnader mellan originalgrafik respektive reproduktion,
- ha ökad tilltro till sitt personliga uttryck,
- kunna ta hänsyn till de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet inom originalgrafik samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier***Godkänd***

Eleven har utvecklat sina färdigheter i bildgestaltning och har vissa grundläggande kunskaper i grafiska tekniker. Eleven kan tillämpa sina kunskaper i några olika tekniker men behöver stöd för att nå resultat.

Eleven kan med handledning bedöma och värdera originalgrafik utifrån givna kriterier. Eleven har viss kunskap om fackuttryck inom området.

Ämne: Instrument/sång**Kurs: Instrument/sång A**

Förkunskapskrav: Musik och ljudskapande

Mål

Kursen skall öka förmågan att uppleva musik samt ge glädje och lust till eget skapande. Den skall utveckla tilltron till den egna förmågan och främja personlig utveckling inom det musikaliska området. Den skall öva intellekt, inlevelse och uttrycksförmåga samt stimulera intresse och kreativitet.

Kursen skall träna såväl enkelt not- som gehörsspel. Den skall ge viss grundläggande teknisk träning på ett instrument eller i sång samt träna instuderings teknik och memoreringsförmåga. Kursen skall ge viss kännedom om instrumentets konstruktion och egenskaper respektive röstens fysiologi samt introducera musikaliska begrepp och termer. Den skall ge inblick i grundläggande principer för tolkning och ge tillfälle till gestaltningsövningar.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha utvecklat lusten till musikutövande,
- ha utvecklat tilltron till den egna förmågan inom området,
- kunna avläsa en enkel notbild,
- ha viss instuderings teknik,
- vara orienterad på instrument respektive vara röstfysiologiskt orienterad,
- ha viss förståelse av instrumentets respektive sångens fackspråk,
- ha viss kännedom om enkla grundprinciper för gehörsspel och improvisation.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är intresserad och förberedd och genomför enkla uppgifter inom not- och gehörsspel respektive sång.

Eleven har kunskap om grundläggande fakta inom området, men behöver stöd i sitt musikutövande.

Ämne: Instrument/sång

Kurs: Instrument/sång B

Förkunskapskrav: Instrument/sång A

Mål

Kursen skall ytterligare öka förmågan att uppleva musik samt ge glädje och lust till eget skapande. Kursen skall ytterligare utveckla tilltron till den egna förmågan och främja personlig utveckling. Den skall öva intellekt, inlevelse och uttrycksförmåga samt stimulera intresse och kreativitet.

Kursen skall utveckla såväl enkelt not- som gehörsspel. Kursen skall utveckla den klangliga känslan och elevens förmåga att lyssna på sitt eget spel respektive sin egen sång.

Kursen skall ge förutsättningar för musikaliska resonemang och ge viss kunskap om några stilar och utförandep Praxis. Den skall ge tillfälle till framförande och kommunikationsövningar. Kursen skall uppmuntra till fortsatt eget skapande.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha utvecklat lusten till musikutövande,
- ha ytterligare ökat tilltron till den egna musikaliska förmågan,
- kunna avläsa en notbild,
- kunna instudera en gehörs- eller improvisationsuppgift på enkel nivå,
- ha erfarenhet av musikaliska resonemang,
- ha spelat respektive sjungit stycken i olika stilar och genrer,
- ha erfarenhet av att spela respektive sjunga för åhörare.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är intresserad och förberedd och genomför koncentrerat och medvetet enkla uppgifter inom not- och gehörsspel respektive sång. Eleven har viss teknisk färdighet, men behöver stöd i sitt musikutövande.

Eleven har en viss repertoar från några olika stilar. Eleven visar vid framföranden prov på koncentration och medvetenhet.

Ämne: Kulturhistoria

Kurs: Kulturhistoria

Mål

Kursen skall ge kännedom om och förståelse för dans, konst och formgivning, musik och teater från olika tider och miljöer. Den skall utveckla intresse för konstens uttryck och stimulera till eget kunskapssökande.

Kursen skall visa på den funktion och betydelse som musik, dans, bildkonst, arkitektur, klädmode, konsthantverk, film, teater, litteratur osv. har i dagens samhälle och i ett historiskt perspektiv. Den skall också ge kunskap om konstutövarnas villkor och betydelse.

Kursen skall förmedla vanligt förekommande begrepp inom dans, konst- och formgivning, musik och teater och ge övning i att samtala kring olika kulturyttringar och med egna ord formulera sina konstupplevelser i grupp. Den skall även utveckla respekt och förståelse för andra människors värderingar.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha någon kännedom om olika tidsskeden i konsten och om den konstnärliga verksamhetens roll i samhället och i ett historiskt perspektiv,
- känna till att det finns ett samband mellan kultur och samhälle,
- känna till vanliga termer inom olika konstområden och med stöd och handledning kunna samtala kring konstnärliga uttryck och formulera sina konstupplevelser i grupp,

- ha utvecklat respekt för andra människors värderingar,
- ha utvecklat förmågan att uppleva konst och ha erfarenhet som publik av skiftande former av musik, dans, bild, teater och andra media.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har någon kännedom om konstarnas och konstutövarnas villkor.

I studiet av skilda konstnärliga uttryck har eleven tillägnat sig en viss förmåga att förstå enkla samband med kultur och samhälle, bl.a. ur ett begränsat historiskt perspektiv och i praktiskt arbete.

Eleven är aktiv i enkla och vanliga diskussioner kring konstnärliga uttryck och förstår vanligt förekommande termer inom konstområdet. Eleven motiverar med stöd sin egen uppfattning i vissa för eleven intressanta estetiska frågor.

Eleven visar någon förståelse för att människor har skiftande estetiska värderingar och ger uttryck för tolerans för olika åsikter om konstnärliga uttryck.

Eleven visar intresse för och har behållning av vissa kulturevenemang inom något konstområde och kan med stöd och handledning ta aktiv del av det tillgängliga kulturutbudet.

Ämne: Körsång

Kurs: Körsång

Mål

Kursen skall stimulera sångglädje och ge viss kännedom om körmusik från skilda genrer. Den skall träna lyssnarförmågan i samklang, intonation och gestaltning samt ge träning i att anpassa stämman i en musikalisk helhet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha utvecklat sin vokala uttrycksförmåga,
- kunna följa och omsätta körledarens intentioner,
- kunna sjunga unisont och ha tränat flerstämmig sång från olika repertoarområden med och utan instrument.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven kan med handledning i repetitionsarbetet instudera sina uppgifter och omsätta körledarens instruktioner. Eleven visar vid framföranden prov på koncentration och medvetenhet.

Ämne: Musikproduktion och ljudteknik

Kurs: Musikproduktion och ljudteknik

Förkunskapskrav: Musik och ljudskapande

Mål

Kursen skall ge grundläggande teoretiska och praktiska kunskaper om inspelning av musik, avseende såväl produktion som reproduktion. Den skall både stimulera till eget skapande och öva lyhördhet i lagarbete.

Kursen skall ge kunskap om miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha vissa kunskaper om användningsområden och egenskaper hos inspelningsapparatatur och kunna med handledning handskas med relevant apparatur,
- med stöd kunna bearbeta inspelade signaler,
- ha viss kunskap om flerkanalinspelning och mixningsteknik,
- med handledning kunna använda sequenserprogram för dator och synt,
- ha viss kunskap i akustik och ljudlära som är relevanta i samband med musikproduktion,
- med stöd och handledning kunna göra en egen inspelning av levande musik eller en egen produktion med hjälp av dator och synt,
- förstå betydelsen av att ta sin del av ansvaret vid arbete i grupp,
- ha viss kunskap om miljö- och säkerhetsaspekter som är relevanta inom kursen.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har vissa kunskaper om den tekniska utrustningens funktioner och användningsområden. Eleven har viss kännedom om övriga för området grundläggande fakta. Eleven genomför inspelnings- och produktionsuppgifter, men behöver stöd och handledning för att nå resultat.

Eleven har vana att diskutera resultat och tar visst ansvar för gruppens arbete. Eleven har vissa kunskaper om säkerhetsbestämmelser och upphovsrätt.

Ämne: Måleri och skulptur

Kurs: Måleri och skulptur

Förkunskapskrav: Bild och form B

Mål

Kursen skall ge grundläggande teoretiska kunskaper om och praktisk träning i att uttrycka sig i det bildkonstnärliga språket och ge träning i att samtala om olika bilder och visuell gestaltning.

Kursen skall ge möjligheter att pröva olika konstnärsmaterial för att gestalta iakttagelser, erfarenheter, idéer och känslor i två- och tredimensionella bilder. Kursen skall också ge möjlighet att välja material och teknik för att förmedla ett budskap eller en känsla.

Kursen skall förstärka elevens personliga uttryckssätt i måleri och skulptur. Den skall ge viss kunskap i hur man presenterar idéer och färdiga produkter. Kursen skall ge kunskap om miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha utvecklat sin förmåga i att arbeta med två- och tredimensionella bilder i olika material och tekniker,
- ha utökad erfarenhet av samtal om olika två- och tredimensionella bilder och kan med stöd framställa bilder för skilda ändamål och användningsområden,
- med stöd känna till hur samverkan mellan form, färg och funktion kan byggas upp för att förstärka ett budskap eller en känsla,
- ha erfarenhet av modellering efter levande modell och croquisteckning,
- ha utvecklat självkänsla och medvetenhet om sitt personliga uttryckssätt i måleri och skulptur,
- ha viss erfarenhet av att gestalta idéer och åsikter i två- och tredimensionella bilder som presenteras i form av utställning,
- ha kunskaper om de säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet inom kursens ram samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har utvecklat sina färdigheter i måleri och skulptur. Eleven genomför förelagda arbetsuppgifter, men behöver stöd för att nå goda resultat.

Eleven kan med handledning bedöma och värdera måleri och skulptur. Eleven har viss kunskap om sambandet mellan innehåll, uttryck och upplevelse och kan med stöd och handledning tillämpa kunskaperna i bildkonstnärlig gestaltning.

Ämne: Rytmik med dans

Kurs: Rytmik med dans

Mål

Kursen skall öka rörelse- och dansförmågan och därmed förmågan att förverkliga musikaliska intentioner. Den skall förstärka musikupplevelser och formmedvetande.

Kursen skall ge möjligheter att pröva både fria och bundna rörelse- och dansformer samt ge träning i att genom rörelse gestalta musikdramatiska skeenden.

Kursen skall stimulera till eget skapande. Den skall ge träning i att samtala kring rörelse – dans – musik.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha uppövat känsla för puls, period, fras och med stöd och handledning kunna omsätta de musikaliska grundelementen i rörelse,
- ha ökat sin lyssnarförmåga, musikaliska medvetenhet och sin kroppsliga uttrycksförmåga.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är öppen och mottaglig för att utveckla sin kroppsliga uttrycksförmåga och musikaliska medvetenhet. Eleven genomför dans- och rörelseövningar med visst engagemang. Eleven har viss kännedom om olika uttrycksformer i rörelse, dans och musik och kan med stöd delvis förstå hur dessa samverkar i en helhet. Eleven har förmåga till samarbete i en dans- eller rörelseuppgift.

Ämne: Scenisk gestaltning

Kurs: Scenisk gestaltning

Förkunskapskrav: Kroppen som uttrycksmedel

Mål

Kursen skall ge en introduktion till teatern som arbetsplats. Den skall ge vissa grundläggande kunskaper om problematik och teori i gestaltungsarbetet samt möjligheter att pröva och träna gestaltungsuppgifter.

Kursen skall belysa skådespelarens uppgifter och möjligheter i den konstnärliga processen. Den skall ge kunskap om miljö och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha inblick i teatern som arbetsplats,

- ha utvecklat vissa färdigheter i gestaltsarbete och ha insikt i gestaltningens möjligheter,
- ha ökad medvetenhet och kunskap om kropp och röst som medel för kommunikation,
- med stöd kunna tillämpa koncentrations-, avspännings-, röst- och andningsteknik,
- ha vana att samtala om texter och tolkning av dessa,
- ha vissa kunskaper om säkerhetsbestämmelser som gäller på teatern.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven genomför övningar och gestaltningsuppgifter på grundläggande nivå och kan med handledning tillämpa tekniker som utvecklar kropp och röst. Eleven visar prov på olika typer av improvisationer.

Eleven förstår lagarbetets betydelse och tar visst ansvar för gruppens arbete.

Eleven visar vid framföranden prov på koncentration och medvetenhet.

Ämne: Scenografi

Kurs: Scenografi

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge viss kunskap om och träning i scenografisk gestaltning samt viss förståelse för den skapande processen från idé till färdig föreställning. Den skall ge tillfälle att samverka i tvärkonstnärliga produktioner och förena visuella uttryck, ord, musik, ljud, konst eller dans till en planlagd föreställning.

Kursen skall träna eleverna att kommunicera med och möta publik och att samtala om gjorda insatser och publika reaktioner. Den skall ge kunskap om upphovsrättsliga, miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss erfarenhet av scenografisk gestaltning,
- ha insikt i den skapande processen i samband med tvärkonstnärliga framföranden,
- ha viss erfarenhet av visuella uttryck i anslutning till andra konstarter samt ha erfarenhet av lagarbete,
- ha en viss vana att samtala om scenografins möjligheter och om olika uttryck i tvärkonstnärliga produktioner,
- vara orienterad om upphovsrättsliga regler i samband med offentliga föreställningar,

- ha vissa kunskaper om säkerhetsbestämmelser som är av betydelse i samband med offentliga föreställningar samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har vissa kunskaper om scenografi i en teaterproduktion. Eleven genomför vissa arbetsuppgifter i samband med föreställningar, men behöver stöd och handledning för att nå resultat. Eleven kan med handledning göra viss bedömning och värdering av scenografi och visuell gestaltning i produktioner utifrån givna kriterier.

Ämne: Teaterproduktion

Kurs: Teaterproduktion

Förkunskapskrav: Bild och form A, Kroppen som uttrycksmedel

Mål

Kursen skall ge orientering i teaterproduktionens olika delar; teaterteknik, scenografi, kostym, mask, smink och produktion. Den skall ge inblick i teaterproduktionens plats i den skapande processen från idé till färdig föreställning. Vidare skall kursen belysa det praktiska arbetet på en teater samt ge en orientering om hur aktuell kulturpolitik påverkar teaterns arbetsmöjligheter.

Kursen skall ge kunskap om upphovsrättsliga, miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss förståelse för scenografins, maskens och kostymens möjligheter och funktion i en föreställning,
- ha elementära kunskaper om ljudets, ljusets och scenteknikens roll i en teater- eller dansföreställning,
- ha någon kännedom om teaterekonomi, marknadsföring, publikt arbete, distributions- och turnéplanering,
- ha inblick i någon tillverkningsprocess och praktisk övning i arbete i verkstad eller ateljé,
- ha viss förståelse av behovet av planering, samverkan och överblick samt vara orienterad om kulturpolitikens inverkan på verksamheten,
- ha vissa kunskaper om säkerhetsbestämmelser som är av betydelse i samband med teaterproduktion samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har kännedom om hur en teaterproduktion växer fram. Eleven känner till de olika områdena i en teaterproduktion och har vana att samtala om dess funktion och samverkan.

Eleven kan med stöd och handledning utföra praktiskt enkla moment inom varje område och kan genomföra vissa arbetsuppgifter på grundläggande nivå samt tar visst ansvar för gruppens arbete.

Hantverksprogrammet

Yrkesämnen inom programmet

Valbara kurser

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>
Arbetsmiljökunskap	ARB150	Arbetsmiljö – yrkesliv
Datakunskap	DA150	Datakunskap – grundkurs
Elkunskap	ELKU150	Elsäkerhet
Företagsekonomi	FE150	Ekonomi – grundkurs
Hantverkskunskap	HVK150	Hantverksorientering
	HVK151	Materialkunskap
	HVK152	Reparation och lagerhållning
	HVK153	Service – hantverksyrken
Hantverksteknik	HNT150	Hantverksteknik – grundkurs
	HNT151	Hantverksteknik A
Kultur- och stilhistoria	KSHI150	Kultur- och stilhistoria

Ämne: Hantverkskunskap

Kurs: Hantverksorientering

Mål

Kursen skall ge en orientering om yrken inom hantverksområdet samt deras särart och möjligheter. Kursen skall även ge tillfälle att pröva olika hantverkstekniker och ge grundläggande kunskaper om råvaror, deras förädling samt prefabricerade material.

Kursen skall dessutom ge kunskaper om handverktyg och maskiner samt deras eventuella påverkan på inre och yttre miljö.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha prövat olika hantverkstekniker och därvid kunna använda och vårda vanligt förekommande verktyg och maskiner,
- kunna särskilja några natur- och konst material samt ge exempel på deras användningsområden och bearbetningssätt,
- ha insikt om vikten av ergonomiskt riktiga arbetsställningar och att i arbetet ta hänsyn till miljön samt använda personlig skyddsutrustning.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven utför med handledning och på en grundläggande nivå arbetsuppgifter inom några hantverksområden och uppnår varierande kvalitet på utfört arbete. Eleven kan med visst stöd av handledare arbeta med vanligt förekommande maskinell utrustning samt delta i underhållsarbete. Eleven kan ge exempel på olika material och deras användningsområde. Eleven inser betydelsen av att kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt och från miljö-, skydds- och säkerhetssynpunkt säkert sätt.

Ämne: Hantverkskunskap

Kurs: Materialkunskap

Mål

Kursen skall ge kunskaper om de vanligaste förekommande materialen inom valt hantverksområde. Kursen skall även ge kunskap om olika processer och metoder för utveckling, framställning och förädling av olika material. Kursen skall ge övning i att välja material i förhållande till användningsområde och slutprodukt.

Efter genomgången kurs skall eleven

- känna till egenskaper hos vanligt förekommande material inom hantverksyrket,
- kunna bearbeta och förädla olika material och känna till skillnader i användningsområden för olika material,
- förstå att val av olika material och metoder får ekonomiska effekter.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven känner till egenskaper hos vanligt förekommande material inom hantverksområdet. Eleven kan ge exempel på hur några olika material kan bearbetas och förädlas.

Ämne: Hantverkskunskap

Kurs: Reparation och lagerhållning

Mål

Kursen skall ge kunskaper om olika reparationsmetoder, underhåll och service av verktyg och maskiner. Kursen skall dessutom ge kunskaper om principer och förutsättningar för olika former av lagerhållning och deras kostnader.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna bedöma skador och fel på maskiner och verktyg samt föreslå åtgärder,
- känna till kraven vid lagerhållning av olika produkter,
- ha kännedom om principerna för datoriserad lagerhållning.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är orienterad om vikten av förebyggande underhåll, service och lagerhållning. Eleven kan med handledning bedöma skador och föreslå reparationsåtgärder. Eleven kan ge exempel på viktiga krav vid lagerhållning.

Ämne: Hantverkskunskap

Kurs: Service – hantverksyrken

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om och insikt i vikten av service inom hantverksyrken. Kursen skall med utgångspunkt från verklighetsanknutna situationer ge kunskaper om kundrelationer och försäljning. Kursen skall ge insikt om betydelsen av personligt uppträdande och god service. Kursen skall också ge kännedom om olika regler för företagande.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha utvecklat sin förmåga till kreativitet och gott personligt uppträdande i olika servicesituationer,
- tillämpa arbets- och yrkesetik i det praktiska arbetet,
- ha kunskap om säljmiljöns betydelse,
- ha kännedom om lagar, bestämmelser och etiska regler inom området,
- förstå betydelsen av att arbeta på ett från miljö- och hälsosynpunkt säkert sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har viss insikt i betydelsen av ett gott personligt uppträdande i olika servicesituationer. Eleven är orienterad om säljmiljöns betydelse och om lagar och bestämmelser inom aktuellt område. Eleven inser betydelsen av att arbeta på ett från miljö- och hälsosynpunkt säkert sätt.

Ämne: Hantverksteknik**Kurs: Hantverksteknik – grundkurs**

Förkunskapskrav: Hantverksorientering

Mål

Kursen skall ge allmänna kunskaper i hantverksteknik inom några olika hantverksinriktningar. Den skall även ge grunderna för ett hantverksmässigt kvalitets-tänkande och insikt i betydelsen av att bevara en god hantverkstradition.

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i val av material och utrustning. Kursen skall också ge de grundläggande kunskaper som krävs för att undvika skador på miljö samt kunskaper om ergonomi och säkerhet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna utföra några olika hantverkstekniker,
- kunna använda och vårda aktuella verktyg,
- kunna ge förslag till lämpligt material i vald produkt,
- förstå betydelsen av god kvalitet på utfört arbete,
- vara orienterad om datortillämpningar inom hantverksområdet,
- göra enkla ekonomiska beräkningar inom olika hantverk,
- ha insikt om vikten av ergonomiskt riktiga arbetsställningar och arbeta med miljöhänsyn samt använda personlig skyddsutrustning.

Betygskriterier***Godkänd***

Eleven utför med handledning arbetsuppgifter inom några olika hantverk och uppnår varierande kvalitet på det utförda arbetet. Eleven kan med handledning planera arbetet, arbeta med maskinell utrustning och utföra vanligt förekommande underhållsarbete. Eleven använder på en godtagbar nivå personlig skyddsutrustning och arbetar ergonomiskt rätt.

Eleven har viss förmåga att bedöma den hantverksmässiga nivån på utförda arbetsuppgifter. Eleven kan med stöd av handledare hämta, tyda och välja relevanta basfakta ur t.ex. handböcker och faktaböcker.

Ämne: Hantverksteknik**Kurs: Hantverksteknik A**

Förkunskapskrav: Hantverksteknik – grundkurs

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om och färdigheter i vald hantverksteknik samt kunskaper om färg och form. Kursen skall dessutom ge kunskaper om

val av material och utrustning samt i planering och beredning av arbetet. Kursen skall även ge inblick i ekonomiska aspekter och förutsättningar för hantverksarbete. Kursen skall ge kunskaper om ergonomi, miljö och säkerhet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna utföra enkla hantverksarbeten och tillämpa kunskaper i hantverksteknik samt färg- och formgivning,
- kunna använda och vårda aktuella verktyg och maskiner,
- känna till olika materials användningsområde för vald hantverksteknik,
- kunna utföra enkla arbeten efter aktuella instruktioner, ritningar och mönster,
- ha kännedom om godtagbar kvalitet på utfört arbete,
- kunna beräkna material samt hantera material så ekonomiskt som möjligt,
- ha kännedom om datorn som hjälpmedel i arbetet,
- kunna arbeta på ett ergonomiskt och miljömässigt riktigt sätt samt använda personlig skyddsutrustning.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven utför arbetsuppgifter inom sitt hantverk, tillämpar med handledning kunskaper om färg- och formgivning, men uppnår varierande kvalitet på det utförda arbetet. Eleven är medveten om betydelsen av god kvalitet på de utförda arbetsuppgifterna. Eleven kan med visst stöd planera arbetet med godtagbar säkerhet och arbeta med manuell och maskinell utrustning samt är medveten om de säkerhetsrisker som kan finnas i sammanhanget.

Eleven använder på ett tillfredsställande sätt personlig skyddsutrustning och kan arbeta ergonomiskt rätt och miljömedvetet. Med viss handledning kan eleven hämta och ge exempel på basfakta som behövs för att lösa arbetsuppgifterna.

Ämne: Kultur- och stilhistoria

Kurs: Kultur- och stilhistoria

Mål

Kursen skall ge inblick i olika tidsepoker samt stimulera till ett intresse för det egna yrkets utveckling genom tiderna. Kursen skall även belysa samband mellan olika yrkesområden samt visa hur olika tillverkningstekniker förändras genom tiderna.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha kännedom om olika stilar och tidsepoker inom hantverk och andra kulturyttringar,

- ha kännedom om utvecklingen av olika hantverkstekniker och förekomsten av tidstypiska verktyg.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är orienterad om viktiga stildrag under några olika tidsepoker. Eleven ger exempel på några tidstypiska tekniker och verktyg från olika epoker.

Eleven har viss förståelse för kulturvärden, speciellt inom sitt hantverk.

Enstaka kurser**Yrkesämnen inom****Barn- och fritidsområdet**

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>
Barn- och fritidskunskap	BAF150	Barn och fritid som verksamhetsområde
	BAF151	Utveckling, livsvillkor och socialisation
Barn- och fritidspedagogik	BAP150	Kommunikationsprocesser
Barn- och fritidsverksamhet	BAV152	Fritid A
	BAV153	Fritid B
	BAV150	Natur och friluftsliv
		Skapande dramatik

Livsmedelsområdet

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>
Bagerikunskap	BAK150	Bageri – grundkurs
Charkuterikunskap	CHK150	Charkuteri – grundkurs
Konditorikunskap	KOND150	Choklad – konfektyr
	KOND151	Konditori – grundkurs
Livsmedelskunskap	LMK152	Livsmedel – bageri och konditori
Livsmedelsteknik	LIV150	Livsmedelsteknik
Material- och maskinkunskap	MMK152	Livsmedelsutrustning A
	MMK153	Livsmedelsutrustning B
Styckningskunskap	STYK150	Styckning – grundkurs

Omvårdnadsområdet

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>
Hälsokunskap	HÄ152	Boende A
	HÄ153	BoendeB
	HÄ150	Hälsa
	HÄ151	Hälso- och omsorgskunskap
Människokunskap	MÄNK150	Människan – socialt och kulturellt
Omvårdnadskunskap	OKU150	Omvårdnad
Social omsorgskunskap	SOO150	Social omsorg
	SOO151	Teknik inom omsorg, omvårdnad eller tandvård
Tandvårdskunskap	TDVKU150	Tandvård

Tvätt och rengöring

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>
Fastighetsteknik	FASTE151	Städning och rengöring
Hygien	HGN151	Disk och rengöring
	HGN152	Tvätt med efterbehandling

Barn- och fritidsområdet

Ämne: Barn- och fritidskunskap

Kurs: Barn och fritid som verksamhetsområde

Mål

Kursen skall ge erfarenheter av och vissa kunskaper om olika verksamhetsområden inom barn- och fritidsverksamheten. Kursen skall även ge viss kunskap om det pedagogiska värdet av olika verksamheter och aktiviteter.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha erfarenhet av och viss kunskap om barn och fritid som verksamhetsområde,
- ha utvecklat viss kreativitet och fantasi utifrån erfarenheter av och kunskaper om olika aktiviteter och verksamheter,
- ha viss insikt om hur miljöer och utrustning påverkar verksamheten,
- kunna ge exempel på hur planering, genomförande och utvärdering av en aktivitet kan ske.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har erfarenhet av att använda sin kreativitet och fantasi i samband med olika aktiviteter och verksamheter. Eleven deltar under handledning i planering, genomförande och utvärdering av aktiviteter inom något verksamhetsområde. Eleven är orienterad om hur miljöer och utrustning påverkar verksamheten. Eleven ger exempel på olika fritidsaktiviteter samt verksamhetsformer för barn och skolbarnsomsorg.

Ämne: Barn- och fritidskunskap

Kurs: Utveckling, livsvillkor och socialisation

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om människans livsvillkor och om hur dessa villkor påverkar utvecklingen.

Kursen skall även ge praktiska och vissa teoretiska kunskaper om barns utveckling och dagliga vård. Kursen skall dessutom utveckla förståelse och respekt för individuella, sociala och kulturella olikheter.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha tillägnat sig vissa grundläggande kunskaper om barns utveckling och behov,
- känna till vilken utrustning som behövs för daglig omvårdnad, kostens betydelse samt förebyggande av barnolycksfall,
- ha vissa kunskaper om lekens betydelse samt om olika sysselsättningsmaterial för olika åldrar,
- känna till barns och ungdomars rätt i familj och samhälle,
- vara orienterad om hur utveckling, livsvillkor och socialisation påverkas av omgivningens bemötande och förhållningssätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har kännedom om barns behov. Eleven ger exempel på utrustning för daglig omvårdnad, kostens betydelse samt kan med stöd beskriva hur man förebygger barnolycksfall. Eleven har viss insikt i lekens betydelse, deltar med handledning i aktiviteter med barn i olika åldrar samt är orienterad om olika sysselsättningsmaterial.

Eleven kan med stöd beskriva hur utvecklingen påverkas av omgivningens bemötande och förhållningssätt. Eleven är orienterad om barn- och ungdomars rätt i familj och samhälle.

Ämne: Barn- och fritidspedagogik

Kurs: Kommunikationsprocesser

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om hur kommunikationsprocessen påverkas av sociala faktorer och kulturella mönster. Kursen skall utveckla elevens förmåga att uttrycka sig, visa på vad som kan ske hos dem som tar emot ett sänt budskap samt ge erfarenhet av att använda olika kommunikationsformer.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha vissa grundläggande kunskaper om och kunna ge exempel på hur kommunikation kan påverkas av etniska, sociala, kulturella och könsmässiga skillnader,
- ha utvecklat sin förmåga att kommunicera,
- ha viss kännedom om grundläggande pedagogiska principer för information och kommunikation,

- känna till olika tekniker och hjälpmedel vid information,
- ha viss förmåga att i samtal bearbeta egna känslor i samband med konfliktsituationer.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har vissa grundläggande kunskaper om kommunikation. Eleven kan med handledning ge exempel på några faktorer av social eller kulturell art som påverkar kommunikationen. Eleven har viss orientering om grundläggande pedagogiska principer vid information. Eleven använder med handledning olika tekniker och hjälpmedel vid information i enklare situationer. Eleven kan med stöd delta i diskussion av egna känslor i samband med konfliktsituationer.

Ämne: Barn- och fritidsverksamhet

Kurs: Fritid A

Mål

Kursen skall ge eleverna praktisk erfarenhet av att självständigt välja ur och delta i det fritidsutbud som samhället erbjuder. Den skall även ge eleverna möjlighet att pröva på ett flertal olika fritidsaktiviteter.

Kursen skall ge eleverna modeller för hur man tar kontakt på ett socialt accepterat sätt. Kursen skall göra eleverna medvetna om att många fritidsaktiviteter kostar pengar.

Efter genomgången kurs skall eleven

- med visst stöd kunna finna önskad information om aktuellt fritidsutbud,
- med viss handledning kunna planera och kostnadsberäkna genomförandet av vald aktivitet,
- ha erfarenhet av några olika fritidsaktiviteter och självständigt ha genomfört en eller flera självvalda aktiviteter på sin fritid,
- ha viss kännedom om hur man tar kontakt på ett socialt accepterat sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven söker med handledning information om samt har deltagit i planering och kostnadsberäkning av självvald aktivitet. Eleven har prövat på några olika fritidsaktiviteter samt har på sin fritid självständigt deltagit i någon aktivitet och då fungerat tillsammans med andra människor på ett socialt accepterat sätt.

Ämne: Barn- och fritidsverksamhet**Kurs: Fritid B**

Kurs:Förkunskapskrav: Fritid A

Mål

Kursen skall ge eleverna sådan tilltro till sin egen förmåga att de självständigt kan välja ur och delta i det fritidsutbud som samhället erbjuder. Den skall även stimulera eleverna att utifrån sina förutsättningar och önskemål finna ett intresseområde där de på egen hand kan aktivera sig.

Kursen skall ge eleverna modeller för hur man självständigt tar olika sociala kontakter. Kursen skall fördjupa elevernas kunskap om kostnader i samband med olika fritidsaktiviteter.

Efter genomgången kurs skall eleven

- finna information om och med tilltro till sin förmåga delta i någon eller några aktiviteter ur samhällets fritidsutbud,
- ha prövat en mängd olika aktiviteter och om möjligt etablerat ett eget intresseområde,
- kunna ta kontakter och uppträda på ett socialt accepterat sätt,
- kunna planera och beräkna kostnader för egna fritidsaktiviteter.

Betygskriterier***Godkänd***

Eleven finner och tillgodogör sig information om samhällets fritidsutbud, planerar, kostnadsberäknar samt deltar i någon aktivitet. Eleven hämtar stimulans ur ett eget intresseområde. Eleven tar kontakter och uppträder på ett socialt accepterat sätt.

Ämne: Barn- och fritidsverksamhet**Kurs: Natur och friluftsliv****Mål**

Kursen skall ge en orientering om hur olika sätt att se på natur och friluftsliv, historiskt och kulturellt, leder till olika bruk av naturens resurser. Den skall ge möjlighet till upplevelse av naturen samt ge viss kunskap om naturens värde som inspirationskälla.

Kursen skall ge vana att vistas i naturen under olika årstider samt kunskaper i överlevnadsteknik. Kursen skall även ge vissa kunskaper om vilka rättigheter och skyldigheter som finns vid vistelse i skog och mark.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna inspirera andra till intresse och aktivitet i naturen,
- kunna inspirera andra till ett intresse för friluftsliv,
- ha vissa kunskaper som krävs för att vistas i naturen under olika årstider,
- ha kännedom om lämplig utrustning för friluftsliv under olika årstider,
- med stöd av instruktion kunna tillämpa viss överlevnadsteknik,
- ha viss kunskap om olika naturmiljöers särart.

Betygskriterier

Godkänd

Med stöd av läraren planerar och genomför eleven vanligt förekommande friluftsför aktiviteter under olika årstider. Eleven deltar i enklare överlevnadsövning. Eleven beskriver med stöd olika naturmiljöers särart.

Ämne: Barn- och fritidsverksamhet

Kurs: Skapande dramatik

Mål

Kursen skall bidra till personlighetsutveckling genom att frigöra kreativa resurser samt förmåga till att kommunicera genom dramaövningar. Kursen skall även utveckla en förmåga att samarbeta under arbetets gång och ge erfarenhet av olika former av problemlösningar.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha erfarenhet av problemlösningsprocessen i anslutning till en dramatisering,
- ha erfarenhet av olika dramaövningar samt ha vissa kunskaper om idéerna bakom skapande dramatik,
- ha utvecklat förmåga att kommunicera med kropp och rörelse, röst och tal,
- ha viss förmåga att i samtal bearbeta upplevelser av dramaövningar.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har deltagit i och har viss förståelse för vad som sker i samband med en dramatisering.

Eleven kan med stöd redogöra för idéerna bakom skapande dramatik. Eleven har utvecklat sin förmåga att kommunicera med kropp och rörelse, röst och tal. Eleven kan med visst stöd uttrycka sina upplevelser av dramaövningar.

Livsmedelsområdet

Ämne: Bagerikunskap

Kurs: Bageri – grundkurs

Förkunskapskrav: Livsmedelsteknik

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskap om och erfarenheter av att framställa några olika sorters mat- och kaffebröd. Den skall även ge kunskap om produktkvalitet samt enklare receptberäkningar. Kursen skall ge kunskaper hur man arbetar ergonomiskt riktigt.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna framställa några olika sorter av vanligt förekommande matbröd och kaffebröd,
- känna till hur råvarorna och de färdiga produkterna hanteras och förvaras,
- kunna planera enklare arbetsmoment samt benämna, använda och vårda de verktyg och maskiner som används,
- ha viss kunskap om hur god produktkvalitet uppnås och kunna utföra enklare receptberäkningar,
- kunna tillämpa gällande bestämmelser om såväl personlig hygien som arbetsplatsens hygien,
- ha kunskap om olycksfallsrisker och säkerhetsbestämmelser samt kunna arbeta säkert och på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven framställer under överinseende av lärare vanligt förekommande matbröd och kaffebröd. Eleven redovisar hur råvaror och färdiga produkter hanteras så att god produktkvalitet uppnås. Eleven utför enklare receptberäkningar. Eleven tillämpar med visst stöd av lärare bestämmelserna om personlig hygien och arbetsplatsens hygien. Eleven kontrollerar med stöd av lärare hygienstandarden enligt egenkontrollprogram. Eleven tillämpar på godtagbar nivå säkerhetsföreskrifter och ergonomiskt riktiga arbetsställningar.

Ämne: Charkuterikunskap**Kurs: Charkuteri – grundkurs**

Förkunskapskrav: Livsmedelsteknik

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om och erfarenhet av tillverkning av blandade och oblandade charkuterivaror. Kursen skall även ge kunskap om produktkvalitet och enklare kalkylering.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna framställa några vanligt förekommande blandade och oblandade charkuterivaror,
- kunna hantera vanligt förekommande råvaror och vara införstådd med hur man framställer produkter av hög kvalitet.
- kunna använda och vårda vanligt förekommande verktyg och maskiner inom verksamhetsområdet,
- kunna utföra enkla receptberäkningar och enkel kalkylering,
- följa gällande bestämmelser för arbetsplatsens hygien,
- ha kunskap om olycksfallsrisker och säkerhetsbestämmelser samt arbeta på ett säkert och ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier***Godkänd***

Eleven framställer med handledning några vanligt förekommande blandade och oblandade charkuterivaror. Eleven planerar med stöd av lärare sitt arbete samt använder och vårdar utrustning.

Eleven beskriver med stöd av lärare hur man tillverkar vanligt förekommande charkuteriprodukter av hög kvalitet och kan med handledning ta fram en enkel kalkyl. Eleven tillämpar på godtagbar nivå säkerhetsföreskrifter och ergonomiskt riktiga arbetsställningar. Eleven tillämpar på godtagbar nivå olika hygienbestämmelser enligt egenkontrollprogrammet.

Ämne: Konditorikunskap**Kurs: Choklad – konfektyr**

Förkunskapskrav: Konditori – grundkurs

Mål

Kursen skall ge kunskaper om och erfarenhet av framställning av choklad- och marsipanprodukter. Kursen skall även ge kunskaper om produktkvalitet, förpackningsmaterial och kalkylering.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna framställa några vanligt förekommande choklad- och marsipanprodukter.
- kunna hantera, förvara och lagra såväl råvaror som färdiga produkter samt ta fram enklare produktkalkyler,
- kunna använda och vårda maskiner och övrig utrustning,
- känna till livsmedelslagstiftningens föreskrifter vid paketering, märkning och förvaring av choklad- och marsipanvaror,
- kunna tillämpa bestämmelser om såväl personlig hygien som arbetsplatsens hygien,
- ha kunskap om olycksfallsrisker och säkerhetsbestämmelser samt arbeta säkert och på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven organiserar enklare arbetsuppgifter och framställer med handledning vanligt förekommande choklad och marsipanprodukter. Eleven redogör för de färdiga produkternas kvalitet samt förklarar vikten av produktkalkylering.

Eleven tillämpar på grundläggande nivå livsmedelslagstiftningens anvisningar vid paketering, märkning och förvaring av färdiga produkter. Eleven tillämpar på godtagbar nivå hygienarbetsbestämmelserna enligt egenkontrollprogrammet. Eleven tillämpar på godtagbar nivå säkerhetsföreskrifter och ergonomiskt riktiga arbetsställningar.

Ämne: Konditorikunskap

Kurs: Konditori – grundkurs

Förkunskapskrav: Livsmedelsteknik

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om och erfarenhet av att framställa några olika slag av konditori varor. Den skall även ge kunskap om produktkvalitet samt enklare kalkylering. Kursen skall ge kunskap om hur man arbetar på ett hygieniskt och ergonomiskt riktigt sätt.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna framställa några olika sorter av vanligt förekommande konditorivaror,
- känna till hur råvarorna och de färdiga produkterna hanteras och förvaras,
- kunna planera vanligt förekommande arbetsuppgifter samt använda och vårda de verktyg och maskiner som används,
- ha kännedom om hur god produktkvalitet uppnås,

- kunna utföra enklare receptberäkningar och kalkyler,
- kunna tillämpa gällande bestämmelser om såväl personlig hygien som arbetsplatsens hygien,
- ha kunskap om olycksfallsrisker och säkerhetsbestämmelser samt arbeta på ett säkert och ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven planerar med hjälp av lärare och framställer med stöd vanligt förekommande konditorivaror. Eleven redogör för hur man framställer produkter av god kvalitet och gör med stöd av lärare några enkla receptberäkningar och kalkyler. Eleven känner till hur man använder och underhåller maskiner och övrig utrustning.

Eleven iakttar godtagbar hygien i arbetet samt vårdar utrustning så att bestämmelserna uppfylls enligt egenkontrollprogrammet. Eleven tillämpar på godtagbar nivå säkerhetsbestämmelser och ergonomiskt riktiga arbetsställningar.

Ämne: Livsmedelskunskap

Kurs: Livsmedel – bageri och konditori

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om råvaror och färdiga produkter inom området bageri och konditori.

Efter genomgången kurs skall eleven

- känna till hur man bedömer bageri- och konditoriråvaror med hänsyn till pris och kvalitet,
- känna till råvarornas framställning, hantering och lagring samt en del typiska egenskaper och användningsområden,
- ha insikt i tillämpliga delar av livsmedelslagstiftningen.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven bedömer på en godtagbar nivå råvarornas kvalitet och har viss insikt i deras användningsområden. Eleven är orienterad om tillämpliga delar av livsmedelslagstiftningen.

Ämne: Livsmedelsteknik

Kurs: Livsmedelsteknik

Mål

Kursen skall ge viss kunskap om och erfarenhet av framtagning av enklare produkter inom områdena bageri och konditori samt områdena styckning och charkuteri. Kursen skall ge grundläggande kunskap om hantering, packetering och förvaring av livsmedel samt om livsmedelsbranschens produktionsförhållanden.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna tillverka några produkter av vanligt förekommande jästa grunddegar och konditorivaror,
- kunna utföra enkel styckning och framställa några enklare blandade och oblandade charkuterivaror,
- ha kunskaper om vanligt förekommande råvaror, hur de benämns, förvaras och används,
- känna till olika redskap och annan utrustning samt hur de vårdas på ett säkert sätt känna till hur man förvarar och packar färdiga produkterna,
- ha kunskap om bestämmelser för såväl personlig hygien som arbetsplatsens hygien,
- ha grundläggande kunskap om disk och lokalvård i produktionslokalerna samt ha grundläggande kunskaper om hur man kontrollerar hygienstandarden enligt egenkontrollprogram,
- ha kunskap om olycksfallsrisker och säkerhetsbestämmelser samt kunna arbeta på ett säkert och ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven framställer med handledning några sorters mat- och kaffebröd, samt några enklare konditori varor. Eleven demonstrerar med hjälp av lärare olika moment vid styckning och sortering av griskött redogör för framställning av några vanliga charkuterivaror.

Eleven redovisar med stöd av lärare för hur olika råvaror hanteras och används, samt hur de färdiga produkterna förpackas och förvaras enligt gällande bestämmelser.

Eleven tillämpar med varierande insikt bestämmelserna om personlig hygien och arbetsplatsens hygien och kontrollerar med visst stöd av läraren hygienstandarden enligt egenkontrollprogrammet. Eleven tillämpar på godtagbar nivå säkerhetsföreskrifter och använder ergonomiskt riktiga arbetsställningar.

Ämne: Material- och maskinkunskap
Kurs: Livsmedelsutrustning A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om och erfarenheter av användning och underhåll av maskiner och övrig utrustning som används i bageri- och konditori- samt i stycknings- och charkuterilokaler.

Efter genomgången kurs skall eleven

- vara orienterad om vanligt förekommande maskiner och övrig utrustning som används inom områdena bageri och konditori samt styckning och charkuteri,
- kunna använda förekommande maskinell utrustning för disk och rengöring,
- kunna med stöd av instruktioner använda och vårda maskiner och utrustning inom verksamhetsområdet,
- känna till för- och nackdelar med olika material i redskap och maskinell utrustning,
- kunna tillämpa givna säkerhetsanvisningar för maskiner och annan utrustning.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven använder, rengör och vårdar vanligt förekommande maskiner och övrig produktionsutrustning under överinseende av lärare. Eleven har viss insikt om för- och nackdelar med olika material. Eleven förstår betydelsen av att följa givna säkerhetsbestämmelser och anvisningar.

Ämne: Material- och maskinkunskap
Kurs: Livsmedelsutrustning B

Förkunskapskrav: Livsmedelsutrustning

Mål

Kursen skall ge fördjupade kunskaper i att använda och underhålla maskiner och övrig utrustning.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna använda förekommande produktionsutrustning med visst stöd av lärare,
- kunna använda och underhålla såväl maskiner för disk som för övrig rengöring,
- kunna tillämpa givna säkerhetsanvisningar för maskiner och övrig utrustning,
- kunna redogöra för för- och nackdelar med olika material och konstruktioner inom yrkesområdet,

- ha kunskap om olycksfallsrisker samt arbeta säkert och på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven använder maskiner och övrig livsmedelsutrustning under överinseende av lärare. Eleven underhåller och vårdar produktionsutrustning med visst stöd av lärare och förstår betydelsen av att följa och tillämpa givna säkerhetsbestämmelser. Eleven använder på ett godtagbart sätt förekommande utrustning för rengöring. Eleven har viss insikt om för- och nackdelar med olika material och konstruktioner för redskap och annan utrustning.

Ämne: Styckningskunskap

Kurs: Styckning – grundkurs

Förkunskapskrav: Livsmedelsteknik

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om och erfarenhet av hur man styckar, skär ner och sorterar griskött. Den skall även ge kunskaper om enklare kalkylering. Kursen skall ge kunskaper om hur man arbetar på ett hygieniskt och ergonomiskt riktigt sätt.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna demonstrera hur man styckar, skär ned och sorterar griskött,
- känna till metoder och teknik som tillämpas vid styckning och nedskärning av griskött samt kunna välja verktyg vid styckning,
- kunna hantera och förvara råvaror samt följa gällande bestämmelser om arbetsplatsens hygien,
- kunna ta fram enklare styckningskalkyler,
- ha kunskap om olycksfallsrisker och säkerhetsbestämmelser samt kunna arbeta ergonomiskt riktigt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven styckar, skär ned och sorterar gris med en hel del stöd av lärare. Eleven känner till hur man hanterar råvaror och styckningsdetaljer. Eleven tar med lärarstöd fram enklare styckningskalkyler. Eleven tillämpar på godtagbar nivå olika hygienbestämmelser enligt egenkontrollprogrammet.

Eleven tillämpar på godtagbar nivå säkerhetsföreskrifter och ergonomiskt riktiga arbetsställningar.

Omvårdnadsområdet

Ämne: Hälsokunskap

Kurs: Boende A

Mål

Kursen skall ge eleverna kunskaper om och träning i att utföra de sysslor som är nödvändiga för det dagliga livet i sin bostad. Den omfattar färdigheter i personlig hygien, matlagning, städning och ekonomi.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss förståelse för pengars värde, kunna hantera pengar vid inköp samt känna till enkel kassabokföring,
- iaktta god personlig hygien,
- självständigt kunna laga frukost samt några enklare maträtter,
- kunna sortera tvätt, använda de vanligaste maskintvättprogrammen samt på lämpligt sätt efterbehandla tvätten,
- kunna bädda, vädra, diska, dammsuga samt kunna rengöra en toalettstol.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven sköter sin grundläggande personliga hygien samt kan utföra enklare rengöring av en bostad. Eleven planerar och tillagar en frukost och någon enkel maträtt samt har tillägnat sig vissa inköpsrutiner. Eleven tillämpar några enkla rutiner för tvätthantering.

Ämne: Hälsokunskap

Kurs: Boende B

Förkunskapskrav: Boende A

Mål

Kursen skall fördjupa elevernas kunskaper i de sysslor som är nödvändiga för det dagliga livet i sin bostad. Den skall ge eleverna rutiner för det dagliga livet och stimulera deras förmåga att göra praktiska, ekonomiska och sociala bedömningar. Kursen skall utveckla elevernas känsla för samspel med människor och myndigheter i närmiljön.

Efter genomgången kurs skall eleven

- inse vikten av ekonomisk planering, sköta in- och utbetalningar samt kunna inhämta råd om privatekonomi när så behövs,

- kunna sköta sin personliga hygien och vårda sitt utseende samt klä sig fräscht och ändamålsenligt,
- kunna planera och tillaga näringsriktig mat för olika tillfällen, kunna hålla sin bostad ren och trivsam,
- ha utvecklat sin känsla för samspel med andra människor i samhället samt ha kännedom om var och hur man kan söka hjälp och råd.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven kan med visst stöd planera sin ekonomi och gör erforderliga betalningar. Eleven sköter på ett smakfullt och hygieniskt godtagbart sätt sin person, sina kläder och sin bostad. Eleven planerar och tillagar varierad kost. Eleven har viss insikt i hur människor fungerar tillsammans i samhället.

Ämne: Hälsokunskap

Kurs: Hälsa

Mål

Kursen skall ge kunskaper om hälsobegreppet och betingelser för den egna hälsan.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss kunskap om hälsobegreppet och olika aspekter på hälsa,
- ha kännedom om sin egen hälsoprofil,
- ha viss kunskap om hälsorisker samt ohälsa i närområdet,
- kunna ge exempel på friskvård,
- kunna tillämpa metoder för egenvård,
- ha viss kunskap om sex och samlevnad.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven beskriver på godtagbar nivå hälsobegreppet. Eleven är orienterad om hälsoprofiler. Eleven ger exempel på hälsorisker och ohälsa i närområdet. Eleven utför med stöd vissa handlingar för att upprätthålla hälsan. Eleven utför viss egen vård. Eleven kan delta i diskussion om sex och samlevnad.

Ämne: Hälsokunskap**Kurs: Hälso- och omsorgskunskap****Mål**

Kursen skall ge viss kunskap om sociala omsorgens och omvårdnadens grunder och verksamhetsfält. Kursen skall också utveckla elevens förmåga att se sig själv som individ och i samspel med andra i arbetslivet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna med handledning delta i stöd och hjälpåtgärder i vardagliga situationer,
- ha viss kännedom om hur individens fysiska och psykosociala miljö samspelar med hälsa och välbefinnande,
- kunna ge exempel på faktorer som påverkar mötet mellan människor, framför allt människor i beroendeställning,
- ha kännedom om likheter och skillnader mellan allmänmänsklig och yrkesmässig kompetens.

Betygskriterier***Godkänd***

Eleven deltar med handledning i stöd och hjälpåtgärder i vardagliga situationer.

Eleven ger exempel på faktorer som påverkar mötet mellan människor. Eleven är orienterad om hur individens fysiska och psykosociala miljö samspelar med hälsa och välbefinnande. Eleven ger exempel på likheter och skillnader mellan allmänmänsklig och yrkesmässig kompetens.

Ämne: Människokunskap**Kurs: Människan – socialt och kulturellt****Mål**

Kursen skall ge vissa grundläggande kunskaper om människan i olika sociala sammanhang. Kursen skall skapa förståelse för olika kulturmönster främst genom kunskap om våra egna traditioner. Kursen skall även ge vissa kunskaper i hur kommunikationen mellan människor påverkas av kulturbakgrund.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha viss kännedom om människors skilda livssituationer och viss orientering om förhållanden i olika länder,
- känna till våra traditioner och vara medveten om hur dessa kan påverka vårt sätt att bemöta andra kulturer,

- ha kännedom om hur synen på hälsa, sjukdom, behandling och sociala företeelser skiljer sig åt i olika kulturer,
- vara orienterad om den svenska invandrings- och flyktingpolitiken samt känna till grundläggande mänskliga rättigheter och skyldigheter.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har viss förståelse för människors skilda livssituationer i några olika länder.

Eleven är orienterad om våra egna traditioner och kan ge exempel på hur dessa påverkar vårt sätt att bemöta andra kulturer. Eleven beskriver med stöd olika kulturers syn på hälso- och omsorgsåtgärder. Eleven är orienterad om svensk invandrings- och flyktingpolitik.

Ämne: Omvårdnadskunskap

Kurs: Omvårdnad

Mål

Kursen skall ge kunskaper i grundläggande omvårdnad med hänsyn till vårdtagarens allmänmänskliga och individuella behov.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna delta i grundläggande omvårdnad och i arbetet ta hänsyn till individens behov och allmänmänskliga kompetens,
- ha kännedom om begreppen människa, hälsa omvårdnad och miljö samt deras inbördes relationer,
- förstå betydelsen av att kunna kommunicera på olika sätt med vårdtagare, närstående personal och ha kännedom om grunderna för samspel mellan vårdare och vårdtagare,
- vara orienterad om vård vid livets slutskede,
- kunna ge exempel på etiska aspekter i omvårdnadsarbetet,
- kunna delta i arbetet på ett ergonomiskt, hygieniskt och miljömässigt riktigt sätt,
- ha kunskap om säkerhet, ansvarsförhållanden och sekretess inom yrkesområdet,
- ha viss kännedom om hälso- och sjukvårdens organisation.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven deltar med handledning i grundläggande omvårdnadshandlingar. Eleven känner till begreppen människa, hälsa, omvårdnad och miljö samt något om deras inbördes relationer. Eleven kan på godtagbar nivå kommunicera med vårdtagare, närstående och personal.

Eleven är orienterad om vård vid livets slutskede och kan ge exempel på etiska aspekter i omvårdnadsarbetet. Eleven utför med handledning vårduppgifter på ett ergonomiskt, hygieniskt och miljömässigt riktigt sätt samt tillämpar på godtagbar nivå säkerhetsföreskrifter och sekretess inom området. Eleven är orienterad om hälso- och sjukvårdens organisation.

Ämne: Social omsorgskunskap

Kurs: Social omsorg

Mål

Kursen skall ge vissa grundläggande kunskaper om social omsorg. Kursen skall även belysa mötet med människor i socialt sammanhang där individens resurser tillvaratas utifrån självbestämmande och integritet.

Efter genomgången kurs skall eleven

- ha erfarenhet av grundläggande arbetsuppgifter inom social omsorg,
- ha viss kunskap om hur det egna arbetssättet påverkar den som får social omsorg,
- med visst stöd diskutera etiska aspekter i samband med utförandet av grundläggande arbetsuppgifter inom social omsorg,
- kunna tillaga några vanligt förekommande maträtter och känna till de vanligaste näringsämnen och deras betydelse för hälsan.
- ha viss kännedom om barn och ungdomars uppväxtvillkor,
- ha viss kännedom om åldrandet och ge exempel på hur detta kan påverkas av fysiska, psykiska, sociala, kulturella och miljömässiga faktorer.
- kunna ge exempel på hur något fysiskt funktionshinder kan påverka livssituationen.
- vara orienterad om för området väsentlig lagstiftning.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven kan med handledning delta i grundläggande arbetsuppgifter inom social omsorg. Eleven kan med handledning diskutera egna arbetsinsatser och etiska aspekter i samband med utförandet av arbetsuppgifterna. Eleven kan med hand-

ledning tillaga några vanligt förekommande maträtter och med stöd ge exempel på vanligt förekommande näringsämnen och deras betydelse för hälsan. Eleven kan med stöd ge exempel på barn och ungdomars uppväxt villkor. Eleven kan med stöd redogöra för åldrandet och ge något exempel på hur detta kan påverkas av fysiska, psykiska, sociala, kulturella och miljömässiga faktorer. Eleven kan med stöd ge exempel på hur ett fysiskt funktionshinder påverkar livssituationen. Eleven är orienterad om lagstiftning inom området.

Ämne: Social omsorgskunskap

Kurs: Teknik inom omsorg, omvårdnad eller tandvård

Mål

Kursen skall ge vissa kunskaper om funktion, skötsel och enklare reparationer av vanligt förekommande inredning, teknisk utrustning och apparatur.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna sköta och se behov av enklare reparationer på inredning och teknisk utrustning inom verksamhetsfältet,
- förstå vilka konsekvenser ett felaktigt handhavande av teknisk utrustning kan få,
- ha kunskap om att vissa tekniska hjälpmedel omfattas av säkerhetsföreskrifter,
- ha vissa kunskaper om samspelet mellan människa och det tekniska hjälpmedlet.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven kan med handledning använda och reparera inredning och enklare teknisk utrustning inom verksamhetsfältet. Eleven kan med handledning avgöra om ett tekniskt hjälpmedel är i behov av reparation eller är funktionsodugligt. Eleven har elementär kunskap om risker i samband med teknisk utrustning och tillämpar på en godtagbar nivå säkerhetsföreskrifter som gäller för området. Eleven kan ge exempel på samspel mellan människan och det tekniska hjälpmedlet.

Ämne: Tandvårdskunskap

Kurs: Tandvård

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om tandvård. Kursen skall även ge kunskaper i praktisk egen vård.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna utföra praktisk munvård på sig själv och inse vikten av god egenvård,
- ha viss kunskap om den friska munhålan.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven kan utföra munhygien på sig själv. Eleven beskriver på en godtagbar nivå den friska munhålan och har insikt i betydelsen av god egenvård.

Tvätt och rengöring

Ämne: Fastighetsteknik

Kurs: Städning och rengöring

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om städ- och rengöringsarbete i fastigheter samt ge kunskap om arbetsmiljö och säkerhetsföreskrifter.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna utföra städning enligt lämpliga metoder och inse vikten av att planera och utföra arbetet ergonomiskt riktigt på ett från skydds- och miljösynpunkt säkert sätt.
- med viss handledning kunna upprätta och utföra städprogram enligt norminstruktioner,
- ha viss kunskap om olika materials egenskaper och tålighet mot olika rengöringsmedel och städmetoder,
- känna till riskerna vid hantering av olika rengöringsmedel och kunna välja miljömässigt lämpliga alternativ,
- kunna hantera vanligt förekommande manuella och maskinella städutrustningar,

Betygskriterier

Godkänd

Eleven upprättar med stöd av lärare ett städprogram enligt norminstruktioner. Eleven väljer med stöd metoder, redskap och kemikalier samt använder och vårdar städutrustning, är medveten om de säkerhetsföreskrifter som finns och arbetar på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Eleven kan med stöd av lärare hämta, tyda och välja lämpliga basfakta ur t.ex. faktaböcker, tabeller och databaser.

Ämne: Hygien**Kurs: Disk och rengöring****Mål**

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om disk och rengöring i produktionskök. Kursen skall även ge grundläggande kunskaper om skötsel av inredning och maskinell utrustning.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna vårda lokaler och utrustning som finns i produktionskökets diskutrymmen,
- kunna använda vanligt förekommande maskinell utrustning för disk,
- känna till riskerna vid hantering av i disksammanhang förekommande kemisk-tekniska produkter,
- känna till skillnader mellan olika diskmedel vad avser inverkan på miljön och kunna välja miljövänliga alternativ,
- kunna tillämpa givna säkerhetsanvisningar för diskmaskiner,
- kunna utföra arbete i disk med lämpliga metoder med hänsyn till arbetsmiljö,
- kunna arbeta från ett från skydds- och miljösynpunkt säkert sätt.

Betygskriterier*Godkänd*

Eleven utför under handledning disk och rengöring i produktionskök. Eleven använder och vårdar med visst stöd förekommande utrustning och inredning samt har viss insikt i arbets- och säkerhetsföreskrifter.

Eleven kan ge exempel på några vanligt förekommande kemisk-tekniska produkter och deras användningsområde. Eleven utför arbetet från ett från skydds- och miljösynpunkt tillfredsställande sätt.

Ämne: Hygien**Kurs: Tvätt med efterbehandling****Mål**

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om hur man använder och vårdar maskiner och annan utrustning i tvättinrättning. Den skall också ge kunskap om miljömässigt lämpliga hjälpmedel och arbetsmetoder vid tvätt och efterbehandling.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna vårda lokaler och utrustning som finns i tvätt- och efterbehandlingsutrymmen,

- kunna använda vanligt förekommande maskinell utrustning för tvätt och efterbehandling,
- känna till riskerna vid hantering av i tvättsammanhang förekommande kemisk-tekniska produkter,
- känna till skillnader mellan olika tvättmedel vad avser miljöpåverkan och kunna välja miljövänliga alternativ,
- kunna tillämpa givna säkerhetsanvisningar för olika maskiner,
- kunna utföra tvätt och efterbehandling enligt lämpliga metoder med hänsyn till textila material och kunna arbeta från ett från skydds- och miljösynpunkt säkert sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven utför under handledning tvätt och efterbehandling inom tvätteri. Eleven använder och vårdar med visst stöd förekommande utrustning och inredning samt har viss insikt i arbets- och säkerhetsföreskrifter.

Eleven kan ge exempel på några vanligt förekommande kemisk-tekniska produkter och deras användningsområde. Eleven utför arbetet på ett från skydds- och miljösynpunkt tillfredsställande sätt.

Hemspråk

Kursplan

Syfte

Modersmålet är av grundläggande betydelse för individens språk-, personlighets- och tankeutveckling. Det är ett medel för kommunikation, för att utveckla människans identitet och hennes förmåga att inhämta kunskaper, men det är också nyckeln till vårt kulturella arv.

Undervisningen i ämnet syftar till att elever med annat modersmål än svenska skall få möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera muntligt och skriftligt på sitt modersmål. Ämnet skall medverka till att eleverna skall kunna utveckla och befästa sitt språk och kunna upprätthålla sina kontakter med föräldrar och släktingar i hemlandet.

Undervisningen skall bidra till att den dubbla kulturtillhörigheten leder till berikande erfarenheter. Det är en viktig uppgift för skolan att skapa goda möjligheter för detta och att därigenom stärka eleverna i deras självkänsla och identitet.

Undervisningen i hemspråk skall sträva efter att eleverna utvecklar lust och förmåga att läsa litteratur på sitt modersmål så att de lär känna olika författare och genrer från hemlandet och stimuleras till att söka sig till litteratur som en källa till kunskap och glädje. Den skall ge kunskap om ursprungslandets normer och värderingar och utveckla elevernas förmåga att sätta in sig själva i ett kulturellt och historiskt sammanhang. På så sätt skall eleverna få möjlighet att öka sin förståelse för människor från andra kulturer och andra levnadsförhållanden samt sin förmåga att reflektera över skillnader mellan olika kulturer.

Tillämpningen av kursplanen skall vara flexibel och kunna anpassas till enskilda elevers förutsättningar och till olika elevgruppers språkförhållanden.

Karaktär och struktur

Olika typer av litteratur och samtal kring elevernas egna erfarenheter av och delaktighet i två kulturer skall vara basen för det språkutvecklande arbetet i ämnet. Språkutveckling innebär att eleverna med hjälp av språket kan uttrycka en allt komplexare förståelse, att de blir säkrare i att använda språket uttrycksfullt och tydligt i både tal och skrift och att deras förmåga att förstå och tillgodogöra sig litteratur successivt ökar.

Undervisningen skall inriktas på att eleverna aktivt deltar i samtal och diskussioner, gestaltar, berättar och redogör inför andra människor samt skriver för att uttrycka känslor, tankar och idéer. Utifrån egna erfarenheter bygger de upp kunskap om hur språket fungerar i samspelet mellan människor. Centralt är att utveckla den egna uttrycksförmågan och förstå det andra uttrycker. Det innehåll som väljs skall ha anknytning till det övriga skolarbetet.

Hemspråksämnet har många beröringspunkter med svenska och svenska som andraspråk. De centrala kunskapsområdena, språkstudier med utgångspunkt i litteratur och kulturkunskap, är gemensamma.

Litteraturen och den muntliga traditionen bär en stor del av det kulturella arvet och förmedlar kunskaper och värderingar. Arbetet kring litteraturen genom samtal, dramatiserande och skrivande hjälper eleverna att få svar på de frågor som uppkommer genom att de tillhör två kulturer. Eleverna skall få möta litteraturen i myter, sagor och sägner, i dikter, pjäser och prosaberättelser, i såväl barn- och ungdomslitteratur som vuxenlitteratur.

Undervisningen i hemspråk skall också ge eleverna kunskaper om deras kulturella bakgrund: traditioner, religion, historia, folk och land. Även de nutida samhällsförhållandena hör till de väsentliga kunskaperna. Den egna kulturkretsens musik, sånger och visor, rim och ramsor är viktiga delar av kulturarvet.

Den kulturförmedlande undervisningen i hemspråk bör kompletteras med kulturorienterande inslag i andra ämnen som estetisk verksamhet och samhällskunskap.

Genom att få kunskaper om kulturbakgrunden och om den egna minoritetskulturen i Sverige kan eleverna jämföra olika kulturer. De kan då bättre förstå sin situation och också bidra till att öka förståelsen mellan olika folk och kulturer.

Mål

Målet för kursen är att ge sådana kunskaper i tal och skrift att eleverna kan använda hem språket för begreppsbildning, tänkande, lärande, kommunikation och egen personlig utveckling. Den skall ge eleverna möjlighet att finna litteratur, läsa, samtala och skriva på sitt hem språk. Kursen skall ge eleverna tilltro till sin förmåga att använda hemspråket samt öka deras förmåga att tillägna sig det svenska språket.

Efter genomgången kurs skall eleven

- kunna delta i samtal i grupp, kunna berätta om upplevelser och händelser samt kunna återge innehållet i berättelser,
- kunna läsa och förstå enkla texter samt skriva korta meddelanden, brev och enkla berättelser,
- känna till och kunna tillämpa grundläggande regler för språkbyggnad och stavning,
- kunna läsa och förstå litteratur som hon/han själv valt och enklare faktatexter samt använda vanligt förekommande fackuttryck inom den egna studieinriktningen,
- känna till några centrala berättelser och författare ur den egna kulturkretsen,
- ha kännedom om hemlandets betydelsefulla historiska händelser, traditioner och samhällsliv samt kunna jämföra med svenska förhållanden,

- kunna utnyttja ett biblioteks möjligheter att ta fram litteratur, tidskrifter, tidningar, talböcker och musikinspelningar på hemspråket eller med anknytning till ursprungslandet.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar aktivt, gör framsteg i sin språkutveckling och visar tilltro till sin förmåga att kommunicera. Eleven deltar i samtal och diskussioner samt återger upplevelser, händelser och enkla berättelser så att mottagaren förstår. Eleven känner till de vanligaste fackuttrycken inom den egna studieinriktningen.

Eleven utnyttjar skrivandet för enkel kommunikation samt tillämpar hjälpligt vanliga språkliga regler. Eleven läser och förstår enkla texter samt finner och tillgodogör sig litteratur.

Eleven är orienterad om hemlandets kultur- och samhällsliv samt gör jämförelser med svenska förhållanden.

Dessa föreskrifter träder i kraft fyra veckor efter den dag då föreskrifterna enligt uppgift på dem utkom från trycket i SKOLFS.

ULF P. LUNDGREN

Lisbeth Rudemo